

Kreatív Olvasóink Klubja

Kapcsolattartó: Kulcsár Lászlóné

Elérhetőségei: vktiszavasvari@gmail.com, +36 42 372 441

Szerző: Konrád M. Dániel

Elérhetőségei: konrad.m.daniel@szm.hu, +36 30 240 5956

Elkészítés dátuma: 2017. 12. 11.

Bevezető

Egyre általánosabb jelenség, hogy a közösségek tagjai bezárkóznak otthonaikba és egyéni tevékenységeket végeznek. Ennek a folyamatnak súlyos következménye az elidegenedés, ami egyenesen arányos a helyi megtartóerő csökkenésével.

Ez nem jelenti azt, hogy az emberek nem is vágnak arra, hogy közösségben legyenek. Az otthonokból való kimozdulást és együttlétet leginkább az gátolja meg, hogy nincsenek felderítve és aktivizálva azok a kapcsolódási pontok, amelyek az egyes közösségeket összekötik, másrészt pedig az egyének nem érzik azt, hogy a szavaiknak, tetteiknek hatása lenne, nem gondolják, hogy elérhetnék céljaikat a közösségben. A sikerélmény megtapasztalásának hiánya pedig meggátolja a közösségek létrejöttét, fennmaradását.

Mindezekre a nehézségekre szeretett volna a tiszavasvári Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár - Városi Könyvtár reagálni. Felfedeztek ugyanis egy olyan kapcsolódási pontot az olvasóik körében, amely mentén aktivizálni lehetett a tagokat. Ezt a kapcsolódási pontot megragadva pedig elindítottak egy folyamatot, amelyen keresztül lépésről-lépésre haladva eljutottak egy közösség létrejöttéig.

Az eset jó példája az igények felismerésének és felélesztésének. A klubfoglalkozás esetén keresztül megfigyelhető, hatalmas a különbség aközött, hogy valamit vezetünk, vagy levezetünk.

A tevékenység bemutatása

Az alaphelyzet, fennálló probléma bemutatása

A könyvtár dolgozói felfedezték, hogy az olvasóik között többen erős fogékonyságot mutatnak a művészi alkotómunka iránt. Sőt, kiderült, hogy ezek az emberek nemcsak fogékonyak, hanem aktívan alkotnak is, csak éppen senki nem tudott róla! A négy fal között, elzártan készítették műveiket, és nem is tervezték a nyilvánosság elé tárni azokat. Ezekből az elszigetelt tevékenységekből nem profitált sem az egyén, sem a közösség. Egyrészt az alkotók nem kapták meg a megérdemelt elismerést, a közös öröm és siker élményét, másrészt a közösség sem tudott építkezni a művekből - nem látták, hogy a közöttük élőben milyen potenciál rejlik, nem tudták a kultúrájukat ezekre az alapokra felépíteni, továbbörökíteni.

Az Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár - Városi Könyvtár a tiszavasvári járás meghatározó intézménye. Jelentős szerepet vállal Tiszavasvári, valamint a környező települések szak- és szépirodalmi információs ellátásában, és közösségi szintér is.

A könyvtár alkalmazottai felismerték, hogy csak akkor maradhat hosszútávon is fenntartható az intézmény, ha erőforrásaikat /helyszín, emberi erőforrás, szaktudás/ nem csupán egyoldalú szolgáltatás elvégzésére fordítják, hanem megvizsgálva az aktív tagok motivációját, kétoldalúvá teszik az erőforrások áramlását.

2007 augusztusától új, tágas épülettel, 5 fő szakalkalmazottal, kiterjedt kapcsolati hálóval és támogató attitűddel járulnak hozzá ahhoz, hogy az olvasás szeretete és az alkotás vágya köré közösségek szerveződjenek, és bontakozzanak ki az intézményben.

Célok

- A könyvtárba beiratkozott tagok számára rendszeres, közösségi alapú, találkozási és alkotási lehetőség biztosítása.
- Olyan alkalmak létrehozása, ahol a hasonló érdeklődői körű emberek találkozhatnak.
- A tagok megmutathassák és bemutathassák tudásukat a közösségnek, amelyet a többiek akár el is sajátíthatnak.
- Minél több személy bevonása a rendszeres alkalmakra.
- Az újonnan csatlakozók könyvtárba való beiratkozása.
- Rendezvények keretében lehetősége legyen a klub tagjainak arra, hogy munkáikat megismerje a helyi és környékbeli lakosság is.
- Az emberek bezárkózásának és perifériára kerülésének megelőzése, megváltoztatása.
- A helyi értékek felfedezése, tovább gyarapítása, bemutatása.
- Új, külső tudás behozatala, megismertetése.
- A közösséghez való tartozás élményének átélése, erejének megtapasztalása.
- Identitást erősítő és megtartó erőt generáló folyamat elindítása.
- A megvalósításhoz szükséges terhek közös viselése.

Célcsoportok:

A klub alkalmi teljes mértékben nyitottak minden érdeklődő számára, ennek megfelelően nemtől, életkortól, lakóhelytől, társadalmi és szociális háttértől függetlenül bárki részt vehet benne.

A foglalkozásokkal természetesen elsősorban a helyben élőket tudják megszólítani, de a környező településekről is mindig érkezik résztvevő. A csoport alapvetően az alkotás szeretete kapcsán szerveződött egybe, ugyanakkor az ezen a területen még nem jártas tagok is bátran be tudnak kapcsolódni, hiszen a kreatív munka során egymást segítve készülnek el az alkotások.

A nyitottság jól megfigyelhető, akár a tagok foglalkozását tekintve is. Van közöttük óvónő, szakács, háztartásbeli és még sokféle más hivatást végző ember, ez a sokszínűség pedig bőséges tárházat nyújt ahhoz, hogy mindenki tanulhasson a másiktól.

Tevékenységek

Kiderült, hogy a könyvtár látogatói között vannak aktívan alkotó tagok. Ennek kapcsán elindult az ötletelés, hogy milyen módon lehetne őket megszólítani, hogyan lehetne előcsalogatni a rejtőzködő tehetségeket. Első körben egy kiállítást szerveztek a könyvtár dolgozói, amivel megpróbálták bevonni az érdeklődőket és az alkotókat, láthatóvá tenni műveiket. A siker egyik kulcseleme ez volt, ugyanis az alkotók felismerték azt, hogy nincsenek egyedül. A városban mások is szeretik a kreatív munkát és tevékenyen alkotnak. Ezen túlmenően a kiállítások során arra is fény derült, hogy amit készítenek, az a tágabb közösségnek is értéket jelent, méghozzá olyan értéket, amely a város kultúráját is meghatározza. Ez a sikerélmény generálta a tagok aktivitását, kimozdultak a saját, bezárt tereikből, és összegyűltek. Több év telt el, mire a folyamatosan növekvő létszámú csoport igényére megszületett az ötlet, hogy a Városi Könyvtár keretei között egy klubfoglalkozást indítsanak.

A következő kulcspont az volt, hogy kialakult a tagok párbeszéde, és ugyan az amatőr művészek egy intézmény keretei között találtak otthonra, mégis a saját ötleteik kerültek megvalósításra. Az intézményi oldal ehhez az önmegvalósító tevékenységhez támogatóként állt mellé, keretet biztosított, és biztosít ma is az együttléteknél. Facilitátor szerepben segíti a sikeres kommunikációt a tagok között, biztosítja, hogy látható legyen a klub tevékenysége (plakátokkal, facebook posztokkal, fotódokumentációval), összegzi a megbeszélte feladatokat, időpontokat, szükséges feltételeket. Ezen kívül az intézmény a kapcsolatai segítségével igyekszik olyan külső alkotókat is elhívni az alkalmakra, akiktől a közösség tagjai tanulni tudnak.

Pénzügyileg a könyvtár mindent biztosít, amit a saját keretei között tud. Például a kiállítások lebonyolítását, a klub alkalmakra szükséges anyagok nyomtatását, fénymásolását, az eszközöket. Az alkotáshoz szükséges további anyagok beszerzéséhez pedig igyekszik kapcsolatokat kiépíteni, például a helyi kreatív bolttal, vagy a többi olvasóval, akik felajánlják a felesleges anyagaikat (papír, fonal, stb.), hogy a klub tagjai alkotni tudjanak.

Ha mégis anyagi vonzata van egy klubfoglalkozásnak, akkor a tagok hajlandóak áldozni is a hobbijukra, és közösen összeadni azt, amire szükség van. Nem maradhat ki senki sem csak azért, mert nem tud hozzátenni az anyagiakhoz! A tagok közösen mindig összegyűjtik az

elégséges mennyiségű összeget, vagy alapanyagot. Teljes mértékben elmondható, hogy ezen a téren is közös a teherviselés és a felelősség a résztvevők és az intézmény között.

Mindennek köszönhetően a klubalkalmak során nem keletkeztek kritikus helyzetek. A kezdeti létszámhoz képest emelkedett a tagok száma, és a kialakult lelkes csoport minden foglalkozáson jó hangulatot tud teremteni. Nagymértékben hozzájárul ehhez az is, hogy a tagok közötti párbeszéd működik, és a közös szándékukat érvényesíteni is tudják. Az intézmény oldaláról nagy segítség volt a kritikus helyzetek elkerülésében, hogy a Baba-Mama Klub alkalmából építkezve megtanulták, hogy hogyan érdemes kezelni a felmerülő kérdéseket, problémákat.

Eredmények

Számszerű eredmények

Beszédes adat a klub alkalmain résztvevők száma. A kezdeti 7 főből hamar 18-20 főre emelkedett a létszám. A tagok újabb tagokat vonzottak be, a lemorzsolódás pedig egyáltalán nem jellemző.

Számomra pedig még ennél az adatnál is többet mond az, hogy annak ellenére, hogy sokan gyalog érkeznek a foglalkozásra, nem volt még olyan időjárás körülmény, hogy 15 fő össze ne gyűlt volna! A legsikeresebb foglalkozásokon pedig a résztvevők száma elérte a 35-40 főt is, ezeken az alkalmakon általában meghívott előadó tart elméleti és gyakorlati bemutatót. A nagy érdeklődés ilyenkor azért is indokolt, mivel olyan új tudással és ismeretekkel gazdagodnak a résztvevők, amelyet elsajátíthatnak és a gyakorlatban is kipróbálhatnak. A tagok egyéni tudásának gyarapodása pedig, mindig a közösség színvonalának és erejének emelkedését eredményezi.

Elért célok

- Bemutatkozási lehetőséget kaptak a városban élő alkotók.
- A célcsoport tagjai felismerték, hogy mások is vannak a környezetükben, akik hasonló módon alkotnak.
- Egymás alkotásaiból építkezve rájöttek, hogy amit csinálnak az érték, nem kell az otthon falai közé elrejtteni.
- Igény keletkezett arra, hogy több kiállítás is legyen, amely során az új alkotásokat is be lehet mutatni.
- Igény keletkezett a többi alkotó munkájának megismerésére, tudásának elsajátítására.

- Megalakult egy közösség, amelynek eredményeként lehetőség nyílt a találkozásra, a közös gondolkodásra és a tudásátadásra.
- A közösség stabil, de szabad keretek között működhet az intézményen belül.
- A könyvtár új olvasókkal bővült.
- A könyvtár teljesíti a Küldetésnyilatkozatában kitűzött célját, miszerint: „Olvasói igényeket elégít ki, és missziós küldetése révén reméli, hogy igényeket kelt és értékeket közvetít.”¹

Hatások

A célcsoportnál

Mások alkotásai láttán egyre több ember nyílt meg és érezte úgy, hogy ő is tud alkotni, és szeretne megmutatkozni. Ezen kívül a tagok a közös tanulással, tudásmegosztással is nagymértékben hatnak egymásra. A sikeres kommunikációnak és munkamódszernek köszönhetően a klub tagjai elégedettek, sőt mindig lelkesen várják a következő alkalmat, állandósult a motivációjuk. Közösségekben lenni, tanulni, megmutatkozni és mindezt úgy, ahogy ők is jónak érzik.

Hatással van a klub a célcsoport mindennapi életére is, hiszen az alkalmakon kívül is folytatódik a közösségi lét, a tagok közötti kommunikáció. Az elégedettségen kívül pedig a célcsoport hálás azért, amiért a könyvtár felkarolta az ügyüket.

A város közösségében

A célcsoport tagjai a munkájukkal nagymértékben hatni tudnak a város tágabb közösségére is. Helyi értékek születnek, kerülnek felfedezésre és válnak közkinccsé, az értéktár részévé. Ez a folyamat nagymértékben erősíti a városban élők identitását. Nyilvánvalóvá válik számukra, hogy a város egy olyan hely, ahol történik valami, ahol az emberek ma is aktívak és van mire büszkének lenniük.

Hatása ennek a folyamatnak az is, hogy a kultúra és a művészi alkotás a tágabb közösségekben is értéként jelenik meg, rámutatva ezzel arra, hogy a kulturális intézmények a város lelkét jelentik, megtartó erejük óriási.

A megvalósító intézménynél

A Kreatív Olvasóink Klubja az intézmény életére is nagy hatással van. Egyrésztől egy olyan biztos közösséggel rendelkeznek, amely ragaszkodik a könyvtárhoz. Ez a közösség is alátámasztja az intézmény városon és kistérségen belül betöltött megkerülhetetlen értékörző

¹ <http://www.kulturatvasvari.hu/files/alapdokumentumok/Kuldetesnyilatkozat.pdf> (2017. 12. 09.- 16:06)

és teremtő szerepét. A közös munka rengeteg új tapasztalatot adott, és ma is ad a dolgozók számára. A közösségi alapú működtetés megtapasztalása egy új élmény, de az elmúlt évek alapján jól megfigyelhető, hogy a fenntarthatóság és az elégedettség terén egészen kimagasló eredmények érhetőek el.

Adaptációs szempontok, javaslatok:

Az adaptáció szempontjából a legnagyobb kérdés az lehet, hogy mi az a motiváció, az a kapocs, az a rejtett tudás és igény a célcsoportban, amit egy adott kulturális intézménynek fel lehet karolnia. Természetesen mi, az intézményi oldalról nem tudhatjuk, hogy mi lehet az, amire szükség van, csak úgy, ha ezt megosztják velünk. Ebben a konkrét esetben a kisvárosi lét előnye, a személyes ismeretségek és a kötetlen kommunikáció volt az, ami rámutatott az igényre és a lehetőségre. Ez azonban nem mindenhol van jelen ilyen mértékben. Ezekben az esetekben sem szabad eltántorodni a megvalósítástól, csak messzebből kell kezdeni. A párbeszéd kialakítására és a közösség motivációjának felmérésére a közösségi tervezés módszereit lehet és érdemes használni, ami utat mutathat számunkra, hogy merre induljunk el. Ráadásul ezen az úton már nem is leszünk egyedül, hiszen egyúttal a célcsoport érzékenyítése is megvalósul. A siker kulcsa és záloga a közösség saját ötleteire és igényeire való építkezés.

Amint az megfigyelhető, a klub fenntartásának anyagi vonzata alacsonyan tartott, ami mind a klubtagok, mind az intézmény számára kigazdálkodható. Érdemes ehhez végiggondolni, hogy egy adott tevékenységhez mely környékbeli cégek és személyek lehetnek a segítségünkre, akár kedvezmények, helyszín, szakember vagy előadó biztosításának céljából. Ugyanígy érdemes végiggondolni az intézmény és a résztvevők oldaláról azt is, hogy milyen plusz erőforrások vehetők igénybe. Van-e a tagok vagy az intézmény dolgozói között olyan, aki tud plakátokat készíteni, vagy fotós tudással bír, vagy van-e az intézménynek kiállítótere, „újrapapírja”, bármi, amiből még ki lehet hozni valamit.

Alacsonyak ugyan a költségek a résztvevők számára, mégis fontos lehet az esélyegyenlőség tudatosítása. Ahogyan a Kreatív Olvasóink Klubjának résztvevői is összeadják azt az összeget, amire szükségük van, úgy máshol is együtt kell viselni a terheket, nem szabad hagyni, hogy bárki kimaradjon a célcsoportból azért, mert éppen ott és akkor nem rendelkezik a szükséges javakkal.

Kihez érdemes fordulni szakmai javaslatért abban az esetben, ha megakadást érzékel az adaptáló szervezet?

Közösségi tervezés, közösségfejlesztés, esélyegyenlőség, közösségi alapú működtetés. Minden idekapcsolódó témakörben rendelkezik eszközökkel a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás projekt². A helyi kulturális közösségfejlesztő mentorok³ örömmel segítenek az adaptáció során a megfelelő eszközök és módszerek kiválasztásában, a megvalósításban.

Összefoglaló

Tanulságosnak tartom megfigyelni azt, hogy a közösségi alapú működtetés milyen erővel bír egy intézmény és a közösség életében. Általános jelenség ugyanis, hogy valamit elkezdünk, belendülünk, majd rövid idő elteltél alábbhagy a lelkesedésünk, elfogy a kezdeti tűz. Szinte már el is hisszük, hogy ennek így kell lenni, azonban amint az általam bemutatott közösség is alátámasztja, ez nem törvényszerű!

Igenis lekövethetőek a változások, fenntartható az érdeklődés és megvalósíthatóak a tervek, ha a munkának nem úgy állunk hozzá, hogy szolgáltatni szeretnénk, hanem élő és kétoldalú kommunikációval facilitálunk. Megfigyelek, információt gyűjtök, mederbe terek és segítek annak érdekében, hogy a közös érdek, kívánság és cél megvalósulhasson, a tagok kibontakozhassanak, formálhassanak és megvalósíthassanak. Ennek hatására a közösség önmagát, a saját erejét meglátva élvezni fogja azt, amit elért, a sikerélmény pedig olyan megtartó erő, amit semmi máshoz nem fogható!

² <http://cselekvokozossegek.hu/rolunk/a-projektrol/> (2017. 12. 09. - 17:24)

³ <http://cselekvokozossegek.hu/mentorhalozat/mentorok/> (2017. 12. 09. - 17:25)

Hivatkozások

Honlapok, internetes oldalak

- <http://www.kulturatvasvari.hu>
- <https://www.facebook.com/varosi.konyvtar.1>

Videoanyag

- <https://www.youtube.com/watch?v=EOi4eg7sZKo>